

จดหมายข่าว

เฉลียว

ก้าวในมาตรการวิจัยและพัฒนาการเกษตร

ฉบับที่ 6 ประจำเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2558

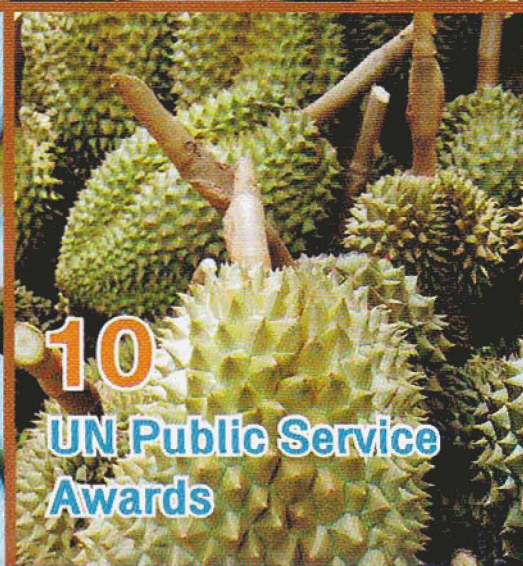
ISSN 1513-0010

ฝนแล้ง น้ำน้อย คนอยู่ยาก 2

ผลิตได้ทุกวัน
รอบภาคไทย

10
UN Public Service
Awards

16
ปะบางพันธุ์พีจีตร 1

ฝนแล้ง น้ำน้อย คนอยู่ยาก

ความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศในยุคสมัยที่ทรัพยากรธรรมชาติของโลกยังอุดมสมบูรณ์ มนุษย์อย่างเราๆ ท่านๆ ยังมีอยู่ไม่มาก และไม่ได้เบียดเบียนแสดงตนเป็นเจ้าโลกเช่นในปัจจุบัน จึงเป็นยุคที่เรียกว่าฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างร่มเย็น ความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศมารุนแรงยิ่งขึ้นหลังจากมนุษย์เริ่มมีการแข่งขันกันมากขึ้น แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นานา จนกระทั่งต้องไปเบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติของโลกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผลจากการกระทำของมนุษย์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ ฝนแล้ง น้ำน้อย และฝนมาก น้ำหลาก สลับกันไปมา จนมนุษย์ในปัจจุบันอยู่ยากขึ้นทุกวัน

ช่วงต้นฤดูฝน หลังจากพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ โดยปกติจะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะแก่การเริ่มต้นฤดูเพาะปลูก แต่สำหรับฤดูฝนนี้ เป็นฤดูที่ฝนฟ้าไม่เป็นใจ หลังจากผ่านฤดูร้อนน้ำน้อย น้ำในเขื่อน/อ่างเก็บน้ำมีอยู่ปริมาณน้อยมาก ฝนที่ควรจะมาในเวลาปกติก็กลับไม่เป็นปกติ มีฝนตกในแหล่งที่ไม่อยากให้เกิด ทุกอย่างผิดเพี้ยนกันไปหมดเหตุการณ์เช่นนี้ เกษตรกรเราๆ ท่านๆ จะใช้ชีวิตอย่างไร “ฉีกซอง” ฉบับนี้ จึงขอนำท่านผู้อ่าน เข้าสู่อะไรๆ ของฝนแล้ง น้ำน้อย คนอยู่ยาก โปรดติดตาม

น้ำน้อย Wukla

กรมชลประทาน โดย สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา รายงานสภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558 มีปริมาณน้ำในอ่างรวมทั้งสิ้น 41,222 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 55 ของปริมาณน้ำที่ระดับกักเก็บ ในจำนวนนี้เป็นปริมาณน้ำที่ใช้การได้ จำนวน 17,419 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือร้อยละ 34 ของปริมาณน้ำที่ระดับกักเก็บ เมื่อเทียบกับปี 2557 พบว่ามีปริมาณน้อยกว่าปี 2557 ร้อยละ 3 คิดเป็นจำนวน 1,969 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำไหลลงอ่าง จำนวน 25.12 ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำระบายออกจากอ่าง 103.35 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยสามารถรับน้ำได้อีก 33,528 ล้านลูกบาศก์เมตร

เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2558 กรมอุตุนิยมวิทยา ได้คาดการณ์ฤดูฝนของประเทศไทยในปีนี้ ปริมาณฝนรวมจะใกล้เคียงค่าปกติและใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา แต่ในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน ประเทศไทยจะมีฝนตกหนักในหลายพื้นที่ และฝนตกหนักมากในบางพื้นที่ อาจก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก รวมทั้งน้ำล้นตลิ่งได้ และคาดว่าฤดูฝนจะสิ้นสุดประมาณกลางเดือนตุลาคม สำหรับลักษณะอากาศโดยทั่วไปใน 3 สัปดาห์แรกของเดือนกรกฎาคม มรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะยังพัดคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทย แต่จะมีกำลังอ่อนลง และร่องมรสุมจะเลื่อนไปพาดผ่านบริเวณตอนใต้ของจีน ทำให้ประเทศไทยมีฝนตกน้อย ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำในการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่แล้งซ้ำซากนอกเขตชลประทาน หลังจากนี้ คาดว่าในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยจะมีกำลังแรงขึ้นเป็นระยะๆ และร่องมรสุมจะเลื่อนพาดผ่านประเทศไทยตอนบน ส่งผลให้มีฝนตกชุกหนาแน่น และในช่วงเดือนตุลาคม ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนจะเริ่มแผ่ปกคลุม

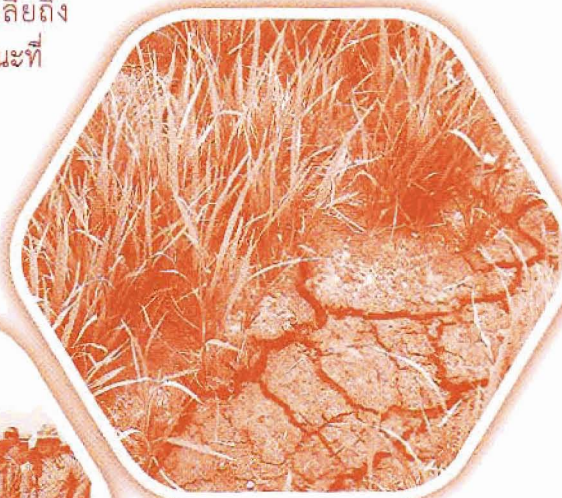

ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือเป็น และร่องมรสุมจะเลื่อนลงมาพาดผ่านภาคใต้ตอนบน และร่องมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมประเทศไทย จะเปลี่ยนเป็นมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุม ประเทศไทย อ่าวไทย และภาคใต้ ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้ ภาคไทยตอนบนมีฝนตกลงและเริ่มมีอากาศหนาวเย็น ตอนเช้า โดยเฉพาะตอนบนของภาคเหนือและภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคใต้ยังคงมีฝนตกหนาแน่น โดยเฉพาะภาคใต้ฝั่งตะวันออก ดังนั้นประเทศไทยตอนบน จะสิ้นสุดฤดูฝนประมาณกลางเดือนตุลาคม ส่วนภาคใต้ จะสิ้นสุดในเดือนมกราคมและมีฝนตกหนักในช่วงเดือน พฤศจิกายนถึงธันวาคม สำหรับปีนี้กรมอุตุนิยมวิทยาคาดว่า จะมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยประมาณ 1-2 ลูก โดยมีโอกาสเคลื่อนผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน และ เคลื่อนผ่านภาคใต้ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน

โดยปกติปริมาณฝนรวมตลอดปีเฉลี่ยทั่วประเทศ มีค่าประมาณ 1,580 มิลลิเมตร ปริมาณฝนในแต่ละพื้นที่ เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะภูมิประเทศ นอกเหนือจากการ ขึ้นแปรตามฤดูกาล บริเวณประเทศไทยตอนบนปกติ จะแห้งแล้ง และมีฝนน้อยในฤดูหนาว เมื่อเข้าสู่ ฤดูร้อนปริมาณฝนจะเพิ่มขึ้นบ้าง พร้อมทั้งมี พายุฟ้าคะนอง และเมื่อเข้าสู่ฤดูฝนปริมาณ ฝนจะเพิ่มขึ้นมาก โดยจะมีปริมาณฝนมาก ที่สุด ในเดือนสิงหาคมหรือกันยายน พื้นที่ ที่มีปริมาณฝนมากส่วนใหญ่จะอยู่ด้านหน้า ทิวเขา หรือด้านรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันตกของประเทศ บริเวณ อ่าวทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และบริเวณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณจังหวัดจันทบุรี และตราด โดยเฉพาะ ที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีปริมาณฝนรวมตลอดปี มากกว่า 4,000 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่ที่มีฝนน้อยส่วนใหญ่อยู่ ด้านหลังเขา ได้แก่ พื้นที่บริเวณตอนกลางของภาคเหนือ บริเวณจังหวัดลำพูน ลำปาง แพร่ บริเวณภาคกลาง และด้าน ตะวันตกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณจังหวัดชัยภูมิ และนครราชสีมา สำหรับภาคใต้มีฝนชุกเกือบตลอดปียกเว้น ช่วงฤดูร้อน พื้นที่บริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันตก ซึ่งเป็นด้าน รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะมีปริมาณฝนมากกว่าภาคใต้ ฝั่งตะวันออกในช่วงฤดูฝน โดยมีปริมาณฝนมากที่สุดในเดือน กันยายน ส่วนช่วงฤดูหนาวบริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันออก ซึ่งเป็นด้านรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีปริมาณฝน มากกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีปริมาณฝนมากที่สุดในเดือน พฤศจิกายน พื้นที่ที่มีปริมาณฝนมากที่สุดของภาคใต้

อยู่บริเวณจังหวัดระนอง ซึ่งมีปริมาณฝนรวมตลอดปี มากกว่า 4,000 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่ที่มีฝนน้อย ได้แก่ ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน ด้านหลังทิวเขาตะนาวศรี บริเวณจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์

สำหรับช่วงเดือนมกราคม - มิถุนายน 2558 กรมอุตุนิยมวิทยาได้รายงานปริมาณฝนที่ตกในภาคต่างๆ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าค่าปกติโดยปริมาณฝนเฉลี่ยตามค่าปกติ ครึ่งปีแรกอยู่ที่ 237.2 มิลลิเมตร แต่พบว่าครึ่งปีแรกของปี 2558 มีปริมาณฝนเฉลี่ยเพียง 93.2 มิลลิเมตร ซึ่งต่ำกว่า ค่าปกติเฉลี่ยถึง 144.1 มิลลิเมตร และเป็นที่น่าตระหนกกว่า ปริมาณฝนเฉลี่ยในภาคเหนือมีเพียง 37.3 มิลลิเมตร จากค่า ปกติเฉลี่ย 74.7 มิลลิเมตร ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถึง หนึ่งเท่าตัว ในขณะที่

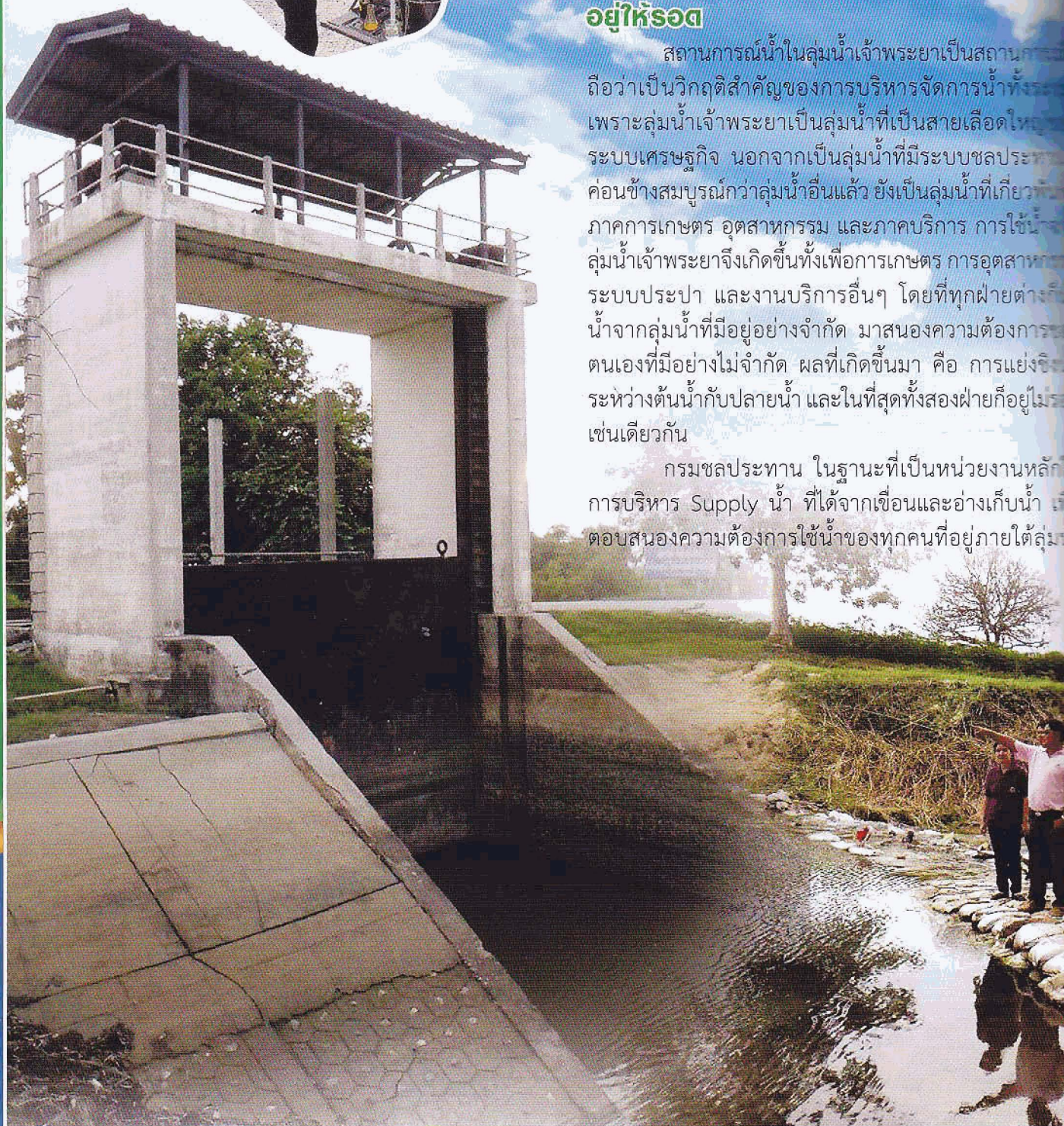

ระดับของการพร่องน้ำในเขื่อนที่สำคัญยังเป็นไปดั่งเดิม ดังนั้นปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเขื่อนจึงไม่เป็นไปตามคาดการณ์ ทำให้ปริมาณน้ำสะสมในอ่างไม่สอดคล้องกับความต้องการใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขื่อนหลักในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วย เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ สถานการณ์ปริมาณน้ำในอ่างที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น (ข้อมูล ณ วันที่ 21 กรกฎาคม 2558) ปัญหาการขาดแคลนน้ำจึงเป็นประเด็นสำคัญอยู่ในปัจจุบัน

อยู่ที่รอด

สถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นสถานการณ์ที่ถือว่าวิกฤติสำคัญของการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เพราะลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นลุ่มน้ำที่เป็นสายเลือดใหญ่ของระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้เป็นลุ่มน้ำที่มีระบบชลประทานค่อนข้างสมบูรณ์กว่าลุ่มน้ำอื่นแล้ว ยังเป็นลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และภาคบริการ การใช้น้ำจากลุ่มน้ำเจ้าพระยาจึงเกิดขึ้นทั้งเพื่อการเกษตร การอุตสาหกรรม ระบบประปา และงานบริการอื่นๆ โดยที่ทุกฝ่ายต่างใช้น้ำจากลุ่มน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัด มาสนองความต้องการของตนเองที่มีอย่างไม่จำกัด ผลที่เกิดขึ้นมา คือ การแย่งชิงระหว่างต้นน้ำกับปลายน้ำ และในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็อยู่ไม่รอดเช่นเดียวกัน

กรมชลประทาน ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการบริหาร Supply น้ำ ที่ได้จากเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ เพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำของทุกคนที่อยู่ภายใต้ลุ่มน้ำ

ได้รับ ได้ประกาศแจ้งเตือนถึงสถานการณ์น้ำที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
 ขอความร่วมมือให้เกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยา
 การปลูกข้าวนาปีและขอให้ผู้ใช้ใช้น้ำทุกภาคส่วนใช้น้ำอย่าง
 ประหยัด เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2558 เนื่องจากฝนตกน้อยกว่า
 ปริมาณการ ทำให้ปริมาณน้ำไหลเข้าเขื่อนน้อย และต้องระบายน้ำ
 ออกจากเขื่อนมากกว่าแผนที่วางไว้เพื่อทดแทนฝนที่ตกมาน้อย
 ระบายน้ำตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2558 ส่งผลให้ปริมาณน้ำ
 เขื่อนลดลงมาก ดังนั้นในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม
 ปริมาณการระบายน้ำเหลืออัตรารวมเฉลี่ยวันละ 30 - 35
 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเพียงพอสำหรับการอุปโภค-บริโภค และ
 รักษาระบบนิเวศเท่านั้น และข้าวที่ปลูกไปแล้วจำนวน 2.84
 ล้านไร่เท่านั้น ดังนั้นจึงขอให้ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ โดยคาดว่า
 ปริมาณน้ำหรือมีปริมาณเพียงพอในช่วงปลายเดือนกรกฎาคมนี้
 เป็นต้น วันที่ 12 มิถุนายน 2558 มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีในเขตลุ่มน้ำ
 เจ้าพระยา รวม 3.44 ล้านไร่ ในจำนวนนี้พบว่ามีความเสี่ยงที่จะ
 เสียหายรวมประมาณ 0.84 ล้านไร่ และหลังจากที่กรมชลประทาน
 ขอความร่วมมือออกไปพบว่ายังมีการขยายการปลูกนาปี โดย
 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2558 พื้นที่ปลูกข้าวนาปีขยายออกเป็น
 4.73 ล้านไร่ ส่งผลกระทบตามมาอย่างชัดเจน ทั้งการขาดแคลน
 น้ำดิบในการผลิตน้ำประปาจนกระทั่งต้องมีการงดจ่ายน้ำใน
 บางพื้นที่ หรือแม้แต่การลดความดันน้ำ และการจ่ายน้ำเป็น
 รอบเวลา เรียกได้ว่าเดือดร้อนกันถ้วนทั่ว

ในสถานการณ์ที่ยังไม่มีความชัดเจนว่าฝนจะตกมาตามที
 คาดการณ์หรือไม่ กรมชลประทานจึงบริหารความเสี่ยงด้วยการ
 ระบายน้ำจากเขื่อนหลักทั้ง 4 เขื่อน ให้เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค
 และการรักษาระบบนิเวศเท่านั้น คือที่ระดับเฉลี่ยวันละ 18
 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดที่ต้องปล่อยน้ำ โดยลดลง
 จากเดิม 33 ล้านลูกบาศก์เมตร และ 28 ล้านลูกบาศก์เมตร
 ตามลำดับ โดยขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้ประหยัดน้ำให้
 มากที่สุด ในขณะที่ภาคการเกษตรไม่ได้รับการจัดสรรน้ำให้
 ดังนั้นพื้นที่ทำการเกษตรในลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้ง 22 จังหวัด จึงเป็น
 พื้นที่ที่เสียสละเพื่อให้ทุกคนที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกันอยู่รอด

การสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมอื่นๆ
 เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว
 พืชสมุนไพร การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลา ตลอดจน
 บริการตรวจสอบสุขภาพสัตว์ การทำวัคซีน การแนะนำ
 และให้อาหารเสริมกับสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยง หรือแม้แต่
 การแสวงหาความร่วมมือกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
 เพื่อขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ในทางการเกษตร

ในขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าใจถึงปัญหา
 ความเดือดร้อนของเกษตรกรเป็นอย่างดี จึงได้กำหนดมาตรการให้
 ความช่วยเหลือเกษตรกร ด้วยการบริหารจัดการน้ำช่วยเหลือพื้นที่
 ปลูกข้าวที่อยู่ในภาวะวิกฤติไม่สามารถขาดน้ำได้ คือ ระบายที่ข้าว
 ถึงท้อง พื้นที่ประมาณ 1.36 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกข้าวระยะรอเก็บเกี่ยว
 1.25 ล้านไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวในช่วงการเจริญเติบโต 0.17 ล้านไร่
 รวมพื้นที่ทั้งหมด 2.78 ล้านไร่ พร้อมทั้งจัดชุดปฏิบัติการลงพื้นที่
 พบเกษตรกรเป้าหมายในระดับอำเภอ ครอบคลุมทุกอำเภอในพื้นที่
 ลุ่มน้ำเจ้าพระยา เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรตามขีดความสามารถของ
 หน่วยงาน เช่น การสนับสนุนให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย เช่น พืชตระกูล
 ถั่ว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม รวมทั้ง

ในส่วนของกรมชลประทานเอง นับว่าเป็น
 โอกาสที่ดีที่กรมชลประทานจะทำการขุดลอกคลอง
 ซ่อมแซมคลองระบายน้ำ กำจัดวัชพืช โดยจ้างงาน
 เกษตรกรในพื้นที่ เพื่อซ่อมบำรุงระบบส่งน้ำชลประทาน
 ซึ่งจะสร้างรายได้ให้เกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง ในขณะที่
 ยังไม่สามารถปลูกข้าวได้ อย่างไรก็ตาม หากพื้นที่
 ทำการเกษตรได้รับความเสียหายอย่างสิ้นเชิง กระทรวง
 เกษตรและสหกรณ์ได้เตรียมความพร้อมของข้อมูล

ในแต่ละพื้นที่เพื่อให้คณะอนุกรรมการในระดับจังหวัดพิจารณาเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ เพื่อเข้าช่วยเหลือเกษตรกรได้เต็มประสิทธิภาพต่อไป

ประเด็นที่ตามมาหลังจากปริมาณการปล่อยน้ำที่ลดลง อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาการบุกรุกของน้ำเค็มในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังและทำคันกันน้ำสำหรับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเพื่อไม่ให้น้ำเค็มทะลักเข้าสวนของเกษตรกร และต้องมีการวัดค่าความเค็มของน้ำก่อนที่จะปล่อยน้ำเข้าสู่เรือสวน หากเกษตรกรไม่ระมัดระวังอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตได้ เพราะพืชที่ปลูกในพื้นที่เหล่านี้มักเป็นพืชที่มีมูลค่าสูง เช่น กัญชง ทุเรียน ไม้ผลอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้กรณีฝนตกลงมาตามคาดการณ์ ถึงแม้ว่ามีสวนช่วยให้สถานการณ์น้ำดีขึ้น แต่ก็มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพของต้นพืชที่ขาดน้ำมีการเจริญเติบโตไม่แข็งแรงเต็มที่ จะอ่อนแอต่อโรคและแมลงได้ง่ายกว่าปกติ ดังนั้นไม่ว่าจะอย่างไรช่วงนี้นับว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของเกษตรกรในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา และเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกคนที่จะช่วยกันก้าวข้ามวิกฤตินี้ไปด้วยกัน

สิ่งที่ตามมาภายหลังวิกฤติในครั้งนี้ คือ การไถทิ้งและปลูกใหม่ ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการด้านเมล็ดพันธุ์ให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ทั้งเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ และเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชไร่ต่างๆ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของภาครัฐ การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์ไม่สามารถรองรับความต้องการของเกษตรกรได้เพียงพออย่างแน่นอน โอกาสเช่นนี้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเมล็ดพันธุ์คงต้องกลับมาทบทวนบทบาทของตนเองให้ชัดเจนว่าจะก้าวเดินไปทางไหน เช่นเดียวกับ

เกษตรกรเองจะได้กลับมาทบทวนกระบวนการผลิตของตนเองว่าต้องปรับปรุงเช่นไร

ภาวะวิกฤตินี้ สำหรับเกษตรกรมืออาชีพในเขตชลประทานต่างก็บริหารความเสี่ยงด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตร การปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการเพาะปลูก และวิธีการเพาะปลูก รวมทั้งการเปลี่ยนชนิดพืช และเป็นความท้าทายสำหรับนักวิชาการเกษตรที่ใช้ผลงานทางวิชาการมาช่วยเกษตรกรให้สามารถรอดได้ โดยไม่เจ็บตัวมากนัก

ในขณะที่ภาพรวมในการบริหารจัดการของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา คงถึงเวลาต้องทบทวนกันแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อการใช้น้ำของผู้คนภายใต้ลุ่มน้ำเดียวกันทั้งหมดทุกภาคส่วน ทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และครัวเรือน เพราะในปัจจุบันภาคการเกษตรเหมือนจะเป็นผู้เสียสละให้ภาคอื่นๆ อยู่รอดตลอดเวลา ส่วนภาคการเกษตรเอง เกษตรกรคงต้องกลับมาทบทวนระบบการผลิตของตนเองใหม่ เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ บริหารและจัดการความเสี่ยงในระบบการผลิตของตนเอง ไม่หวังพึ่งพาภาครัฐที่ศักยภาพจำกัด อาจจะลำบากในก้าวแรกที่เริ่มดำเนินการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ที่มีความประสงค์ทำการผลิตเพื่อสิ่งใด แต่ในที่สุดแล้วเกษตรกรจะสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง และภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น

ก่อนจะพบกันใหม่ ทบทวนถึงสมัยเด็กๆ มีบทเพลงบทหนึ่งของวงชาติรี ร้องว่า “ฝนตกแดดออก นกกระจอกเข้าสู่รัง แม่หม้ายไล่เสื่อ ถ่อเรือไปดูหน้ ฝนตกคนก็แข่ง ฝนแล้งคนก็ดำ มนุษย์นี้หนอ คำพูด เทวดา” บทเพลงดังกล่าวแสดงถึงความเป็นมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าฝนจะตกหรือฝนจะแล้ง มนุษย์ก็ไม่เคยพอใจ

คนอยู่ยากกันจริง!

(ขอบคุณ : กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน/ข้อมูล)

คำถามถึงของ

กองบรรณาธิการจดหมายข่าวผลิโยฯ
กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
E-mail: asuwannakoot@hotmail.com

พบกันใหม่ฉบับหน้า
สวัสดิ์...อังคณา

ค่าปกติของปริมาณน้ำฝน (ปริมาณฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2524 - 2553)

หน่วย : มิลลิเมตร

ภาค	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
เหนือ	4.6	10.4	28.1	71.3	177.8	156.2	176.0	223.0	218.3	214.1	32.9	8.2	1,230.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4.8	18.5	44.7	86.3	187.1	203.4	211.4	266.2	242.0	117.1	19.5	3.5	1,404.5
กลาง	6.7	12.3	36.0	79.6	172.1	145.2	155.5	181.1	257.3	187.1	37.1	5.2	1,275.2
ตะวันออก	16.1	29.4	62.5	98.9	223.8	261.5	277.5	302.5	330.1	225.1	53.3	8.1	1,888.6
ใต้ฝั่งตะวันออก	59.7	34.5	68.4	75.4	143.7	113.0	118.9	124.1	150.1	255.3	357.3	236.5	1,736.9
ใต้ฝั่งตะวันตก	26.4	27.5	89.1	160.6	308.4	311.8	336.5	398.5	423.9	366.5	193.1	74.9	2,717.2
ทั้งประเทศ	17.0	20.4	49.5	88.7	193.1	188.6	202.6	240.9	253.0	187.2	98.4	48.1	1,587.5

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตามฤดูกาลและจำนวนวันที่ฝนตก

ภาค	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูฝน	จำนวนวันฝนตกตลอดปี
เหนือ	104.6	166.5	955.2	123
ตะวันออกเฉียงเหนือ	72.8	211.1	1,111.9	117
กลาง	130.0	192.3	907.4	113
ตะวันออก	201.3	257.8	1,440.2	131
ใต้ฝั่งตะวันออก	819.9	197.9	661.2	148
ใต้ฝั่งตะวันตก	429.5	380.0	1,914.7	176

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ปริมาณฝนเฉลี่ยระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน 2558 เปรียบเทียบระหว่างค่าปกติเฉลี่ยที่วัดได้และค่าเฉลี่ยที่วัดได้จริง

หน่วย : มิลลิเมตร

ภาค	ค่าปกติเฉลี่ย	ค่าที่วัดได้เฉลี่ย	ผลต่าง
เหนือ	74.7	37.3	-37.4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	544.8	242.4	-302.4
กลาง	451.9	189.2	-262.7
ตะวันออก	115.4	28.7	-86.7
ใต้ฝั่งตะวันออก	82.5	26.2	-56.2
ใต้ฝั่งตะวันตก	154.0	35.1	-118.9
ทั้งประเทศ	237.2	93.2	-144.1

ที่มา : ปรับปรุงจากกรมอุตุนิยมวิทยา

มองอดีตไต่ทวน พัฒนาอนาคตไทย (ตอน 1)

เมื่อช่วงปลายเดือนผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมฟังบรรยายเรื่อง **"การพัฒนากระบวนการเกษตรไต่ทวนจากอดีตสู่อนาคต"** จาก **ดร.วรรณวิไล จุลพันธ์ รองประธานหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้** ทำให้ทราบว่าประวัติศาสตร์ในการพัฒนาระบบเกษตรของประเทศไต่ทวนน่าสนใจอยู่ไม่น้อย มีขั้นตอนที่เป็นระบบ มีทั้งผลดี ผลกระทบที่น่าศึกษา จึงได้นำมาเล่าต่อให้ผู้อ่านได้ร่วมกันคิดว่าระบบการเกษตรของไต่ทวนเหมือนหรือต่างกับบ้านเรา มากน้อยเพียงใด

ประเทศไต่ทวนประเทศที่พัฒนาแล้ว พื้นที่ทั้งหมดเป็นเกาะ จำนวนประชากรปัจจุบัน 23 ล้านคน มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 21 ของโลก เป็นประเทศผู้ส่งออกอันดับที่ 17 ของโลก ในขณะที่ประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับที่ 22 ของโลก เป็นประเทศผู้ส่งออกอันดับที่ 23 ของโลก ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีขนาดใหญ่กว่าถึง 14 เท่า

Land of Fruits เป็นสัญลักษณ์ของประเทศไต่ทวน เนื่องจากผลไม้มีคุณภาพและมีรสชาติที่อร่อย นอกจากผลไม้แล้วสินค้าเกษตรอื่นที่สำคัญ ได้แก่ ดอกไม้ สุก ร ัก ปลาหมึก ปลาสวยงาม และน้ำชา

อดีตไต่ทวน

การพัฒนาการเกษตรของประเทศไต่ทวนสามารถแบ่งการพัฒนาได้ 6 ระยะ ได้แก่

1. s-ยะ Restoration หรือระยะบูรณะประเทศ เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พืชผลทางการเกษตรตกต่ำมาก ที่ดินไม่พร้อมสำหรับการเพาะปลูก เกษตรกรไม่มีแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง หากต้องการทำการเกษตรต้องจ่ายค่าเช่าที่ดินในราคาสูงมาก ทั้งยังขาดแคลนปัจจัยการผลิต

ในระยะนี้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารเพียงพอสอดคล้องความต้องการบริโภคในประเทศ มีนโยบายให้เกษตรกรจ่ายค่าภาษีที่ดินด้วยผลผลิตทางการเกษตร (Land Tax Paid in Kind) นโยบายข้าวแลกปุ๋ย

รวมทั้งนโยบายปฏิรูปที่ดิน (Land reform) จึงมีนโยบายหลักที่รัฐบาลให้ความสำคัญ วิธีการดำเนินการคือ **การลดค่าเช่าที่ดิน** จากเดิมเกษตรกรต้องเสียค่าเช่าที่ดิน 50% ของผลผลิตที่ผลิตได้ เหลือจ่ายเพียง 37.5% **ขายที่ดินสาธารณะ** คือการขายที่ดินสาธารณะให้กับเกษตรกร

โดยคิดราคา 2.5 เท่าของราคามูลผลิตที่ขายได้ เช่น ขายผลผลิตได้ 100,000 บาท ราคาที่ดินคือ 250,000 บาท สามารถผ่อนชำระได้ 10 ปี กำหนดจ่ายปีละ 2 รอบ **ที่ดินเป็นของเกษตรกร** เป็นสิ่งที่สร้างจุดเปลี่ยนให้กับเกษตรกรไต่ทวน เดิมที่ดินส่วนใหญ่เป็นของคนรวย รัฐบาลจึงให้เจ้าของที่ดินกลุ่มนี้เลือกระหว่าง การเก็บที่ดินไว้เป็นของตนเองได้เพียง 17.8 ไร่ หรือถ้าต้องการเก็บที่ดินไว้มาก ๆ สามารถเก็บได้ถึง 35.5 ไร่ แต่จะต้องเป็นพื้นที่ที่แห้งแล้ง ไม่สามารถทำการเกษตรได้

พื้นที่ที่เกินจากที่กำหนดให้ถือครอง รัฐบาลรับซื้อ
ราคา 2.5 เท่าของราคาผลผลิตที่ขายได้ โดยจ่ายเป็น
เงิน 70% และจ่ายเป็นหุ้นในธุรกิจอุตสาหกรรม 30%
ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรม
สู่ประเทศอุตสาหกรรมของไต้หวัน

ผลจากการดำเนินงานในระบอบนี้ทำให้เกษตรกร
มีแรงจูงใจในการพัฒนาที่ดิน นโยบายเน้นการปรับปรุง
กรรมสิทธิ์ที่ดิน กระจายที่ดินที่ไม่เป็นธรรมให้คนจน
กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเอง ส่งผลให้ปริมาณผลิตผล
เกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

2. ระยะ Supporting Agriculture หรือ
ระยะสนับสนุนทางเกษตรกรรม ระหว่าง พ.ศ. 2496 -
2503 ระยะนี้ไต้หวันประสบปัญหาเงินเฟ้อ ปัจจัยการ
ผลิตมีราคาสูง ค่าแรงสูง โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค
ยังไม่ดีมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานของรัฐบาลในระบอบนี้ คือ
การควบคุมราคาข้าว เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลัก
ของคนไต้หวัน รัฐบาลต้องการให้คนในประเทศพัฒนา
ปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต พร้อมทั้งส่งเสริม

การส่งออกสินค้าเกษตร พัฒนาสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพในการส่งออก
และปฏิรูประบบราชการเกษตร (Farmer Association) ปรับปรุง
โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค ทำถนนให้ตัดผ่านพื้นที่
ทำการเกษตรทุกแปลงเพื่อความสะดวกในการขนส่งผลิตผล
และปรับปรุงระบบชลประทาน

จากการพัฒนาปรับปรุงด้านต่าง ๆ ทำให้ผลผลิตทางการ
เกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross
Domestic Product: GDP) ภาคการเกษตรลดลง ในขณะที่
GDP ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ซึ่ง GDP ที่สวนทางกันนี้เริ่ม
ส่งสัญญาณให้เห็นว่าไต้หวันกำลังจะเป็นประเทศอุตสาหกรรม

3. ระยะ Transition หรือระยะเปลี่ยนถ่ายระหว่าง
พ.ศ. 2504 - 2514 ระยะนี้ระบบการเกษตรจะไม่เน้นเรื่องปริมาณ
ผลผลิต แต่เน้นคุณภาพของผลผลิต จากสองช่วงที่ผ่านมาเริ่มมี
การแข่งขันการใช้ปัจจัยการผลิตของทั้งภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม
โดยเฉพาะที่ดินที่ต้องแบ่งส่วนหนึ่งไปทำเป็นโรงงานอุตสาหกรรม
และแรงงานบางรายเปลี่ยนไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม ส่งผล
ให้แรงงานในภาคเกษตรลดลง และต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
สูงขึ้น

รัฐบาลดำเนินการสนับสนุนการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร
เนื่องจากแรงงานคนราคาสูง พัฒนาระบบวิจัยและส่งเสริมการเกษตร
เร่งพัฒนาคนไปพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งผลที่ได้จากระยะนี้
คือ GDP ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ในขณะที่ GDP ภาคการเกษตร
ยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่กลับมีมูลค่าการส่งออกสูงขึ้นเนื่องจาก
สินค้ามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4. ระยะ Continue Development หรือระยะพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง ระหว่าง พ.ศ. 2515 - 2534 มีการนำเข้าสินค้าเกษตร
มากกว่าการส่งออก และรายได้ของเกษตรกรต่ำกว่าคนทำงานใน
ภาคอุตสาหกรรม รัฐบาลจึงดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการเพิ่มรายได้
ให้กับเกษตรกร ปรับปรุงสวัสดิการให้กับเกษตรกร จัดทำระบบ
จ่ายบำนาญสำหรับเกษตรกรที่เกษียณ ยกเว้นภาษีที่ดินและรายได้
จากการเกษตร เพิ่มความเข้มแข็งในระบบสินเชื่อเพื่อการเกษตร
ลดพื้นที่การปลูกข้าว แนะนำเกษตรกรให้ปลูกพืชอื่น และเน้น
การลงทุนเพื่อสาธารณูปโภคในชนบท

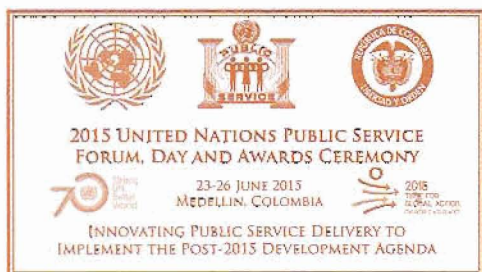
เป็นระยะที่ให้การดูแลเกษตรกรเป็นหลัก และลดปริมาณ
การผลิตข้าว เพิ่มผลผลิตอื่นที่มีศักยภาพในการผลิต

อดีตผ่านพ้นไป ยังคงเหลืออีก 2 ระยะ ฉบับหน้าเชิญ
ติดตามเรื่องราวปัจจุบัน และอนาคตที่เกษตรกรไต้หวันคาดหวังไว้

UN Public Service Awards

รางวัล United Nations Public Service Awards เป็นรางวัลที่คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติจัดให้มีขึ้นเพื่อมอบให้แก่หน่วยงานที่ดำเนินการด้านการให้บริการสาธารณะด้วยความเป็นมืออาชีพ สามารถสร้างนวัตกรรม ในการบริหารราชการได้อย่างยอดเยี่ยม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือที่เรารู้จักกันในนาม สำนักงาน ก.พ.ร. ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้ส่วนราชการที่ได้รับ รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ส่งผลงานสมัครเข้ารับการประเมินเพื่อรับรางวัล United Nations Public Service Awards ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานภาครัฐสามารถพัฒนาไปสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับนานาชาติ

11 ผลงานสร้างชื่อ

ที่ผ่านมาสำนักงาน ก.พ.ร. ได้สนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ให้ส่งผลงานเข้ารับการประเมินเป็นประจำทุกปี ส่งผลให้หลายหน่วยงานได้รับรางวัล ดังนี้

ปี 2551 โรงพยาบาลยโสธร ผลงาน Providing Holistic and Speedier Medical Care by Integrating Service and Reshaping Work Flow ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ สาขา Improving the Delivery Service: พัฒนาการรักษาพยาบาลแบบรอบด้านทั้งด้านบริหารด้านวิชาการและด้านบริการ เพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพทั้งในเวลาปกติและฉุกเฉิน โดยปรับปรุงระบบบริการสร้าง One Stop Service เพิ่มเวลาให้บริการ ให้บริการเชิงรุกด้วยการจัด outreach team และหน่วยกู้ชีพที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสานงานกับอนามัยในพื้นที่เพื่อดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ไม่สามารถเดินทางไปโรงพยาบาลได้ ตลอดจน

เข้าถึงประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อ
สนับสนุนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ รวมทั้ง
พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี
และการดูแลผู้ป่วยด้วย

ปี 2552 โรงพยาบาลมหาราชนคร
เชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ ผลงาน Streamlining Hospital
Admin. Processes and Forming
Health Care Networks with other
Hospitals ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขา
Improving the Delivery Service:
พัฒนาการบริการดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บอย่างมี
คุณภาพภายใต้หลักการที่ว่า “ประชาชน
ทุกคนไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะยากจน ชาติ
การศึกษา ห้างไกลหรือด้อยโอกาส แต่เรา
จะทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความสุขภาค
ในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ
ประสิทธิภาพ” โดยการให้บริการเป็นทีม
ในการดูแลผู้ป่วยแบบสหสาขาวิชาชีพ พัฒนา
กระบวนการดูแลรักษาผู้ป่วยบาดเจ็บก่อนถึง
โรงพยาบาล พัฒนาและสร้างศักยภาพของ
โรงพยาบาลในเครือข่าย เพิ่มประสิทธิภาพ
ในการรักษาครอบคลุม 8 จังหวัดในภาคเหนือ

ปี 2554 หน่วยงานของประเทศไทย
ได้รับรางวัล 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงาน
สรรพากรภาค 7 กรมสรรพากร ผลงาน
Service Excellence Tax Office ได้รับรางวัล
ชนะเลิศ สาขา Advancing Knowledge
Management Government: สำนักงาน
บริการขวัญใจเป็นโครงการพัฒนาบุคลากร
เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน
และส่งมอบบริการ โดยการปรับกระบวนการ
การทำงานของเจ้าหน้าที่ ภายใต้หลักการ
บริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า เพื่อเปลี่ยน
บทบาทการบริการจากเชิงรับเป็นเชิงรุก

ปรับภาพลักษณ์ใหม่ขององค์กรใน 3 ด้าน คือ ปรับสถานที่ ให้ทันสมัย
ปรับการใช้ IT ให้เต็มรูปแบบ และปรับคนขององค์กรให้พร้อมบริการอย่าง
เต็มศักยภาพ ส่งผลให้เกิดการบริการที่เป็นเลิศ เกิดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

อีกหนึ่งหน่วยงาน คือ กรมชลประทาน ผลงาน Participatory
Irrigation Management ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ สาขา Fostering
Participation in Policy-making: โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา
กระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นโครงการตัวอย่างที่มีความ
สมบูรณ์แบบในเรื่องการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการชลประทาน ทำหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบ
ในการบริหารจัดการส่งน้ำให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นธรรมและเพียงพอทั้ง
เกษตรกร ประชาชน โรงงานอุตสาหกรรม ส่งผลให้สามารถลดความขัดแย้ง
ระหว่างเกษตรกรกับภาครัฐ และเกิดการใช้น้ำอย่างประหยัด

ปี 2555 หน่วยงานของประเทศไทยได้รับรางวัล 2 หน่วยงาน ได้แก่
กรมชลประทาน ผลงาน Integrated Drought Prevention and
Mitigation: The Mae Yom Operation and Maintenance
Office ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขา Fostering Participation in
Policy-making Decisions through Innovation Mechanisms:
การป้องกันและบรรเทาภัยแล้งแบบบูรณาการของโครงการส่งน้ำและ
บำรุงรักษาแม่ยม จังหวัดแพร่ เป็นการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่แบบ
มีส่วนร่วม มีการประยุกต์นำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและข้อมูลต่าง ๆ ที่มี
ผลต่อการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งของเกษตรกรมาใช้ในการวิเคราะห์ รวมทั้ง
นำผลการดำเนินงานในอดีตมากำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกับ
เกษตรกร บูรณาการการทำงานในพื้นที่ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
ก่อให้เกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ

อีกหนึ่งหน่วยงาน คือ โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ ผลงาน
Preventing Diabetic Blindness ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ สาขา
Advancing Knowledge Management Government: ผลงานของ
ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางด้านโรคจอประสาทตา ซึ่งมีการปรับปรุงบริการ
ร่วมกับสถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ กรมการแพทย์
ริเริ่มนำการถ่ายภาพจอประสาทตาของผู้ป่วยเบาหวานมาใช้ในการคัดกรอง
ภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตา พร้อมจัดอบรมบุคลากรสาธารณสุข
ในอำเภอต่าง ๆ แบบห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนออนไลน์ ศึกษา
การถ่ายภาพและอ่านภาพจอประสาทตาของผู้ป่วยเบาหวาน ให้สามารถ
คัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงพบจักษุแพทย์ได้

ปี 2556 สถาบันพัฒนาการเด็กราชชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต ผลงาน Child First - Work Together ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขา Improving the Delivery Service: ผลงานนี้มีจุดมุ่งหมายให้

คุณภาพและต่อเนื่อง โดยพัฒนากระบวนการคัดกรอง ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมทั้งพัฒนา เครื่องมือให้มีมาตรฐาน พัฒนาคน การสื่อสาร ระบบและนโยบาย จากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้เด็กไทยได้รับการคัดกรองอย่างมีคุณภาพจะช่วยให้มีการวางแผน และกระตุ้นพัฒนาการของเด็กได้เร็วและเกิด ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปี 2557 หน่วยงานของประเทศไทยได้รับ รางวัล 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักป้องกันและควบคุม โรคที่ 9 กรมควบคุมโรค ผลงาน Integrating Network and Community Participation for Effective Malaria Management in Tha Song Yang Di ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขา Fostering Participation in Policy-making Decisions through Innovation Mechanisms: การบริหาร เชิงรุกเพื่อลดความเจ็บป่วยด้วยโรคมาลาเรียในชุมชน พื้นที่เสี่ยงสูงอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นการ พัฒนาการบริการโดยความร่วมมือกันกับภาคีเครือข่าย ต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นตอนประสานแผนการดำเนินงาน ในพื้นที่ ตรวจคัดกรอง รักษาเบื้องต้น ให้ความรู้ใน การป้องกัน ประชาสัมพันธ์การบริการผ่านผู้นำชุมชน ให้การรักษา ติดตามการรักษา รวมทั้งควบคุมยุงพาหะ เพื่อตัดวงจรการแพร่กระจายโรค ส่งผลให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีการบูรณาการทรัพยากรเพื่อสร้างประโยชน์แก่ ประชาชน

อีกหนึ่งหน่วยงาน คือ โรงพยาบาลขอนแก่น ผลงาน KhonKaen Hospital One Stop Crisis Center ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขา Promoting gender-responsive delivery of public services: เป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือเด็กและผู้หญิง ที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวแบบ เบ็ดเสร็จ 24 ชั่วโมง เป็นการดูแลสุขภาพกายและ สุขภาพจิตจากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และทีมสหวิชาชีพอย่างครบวงจร รวมถึงการส่งต่อ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อไปตามความเหมาะสม และยังเป็นแหล่งพักพิงชั่วคราว

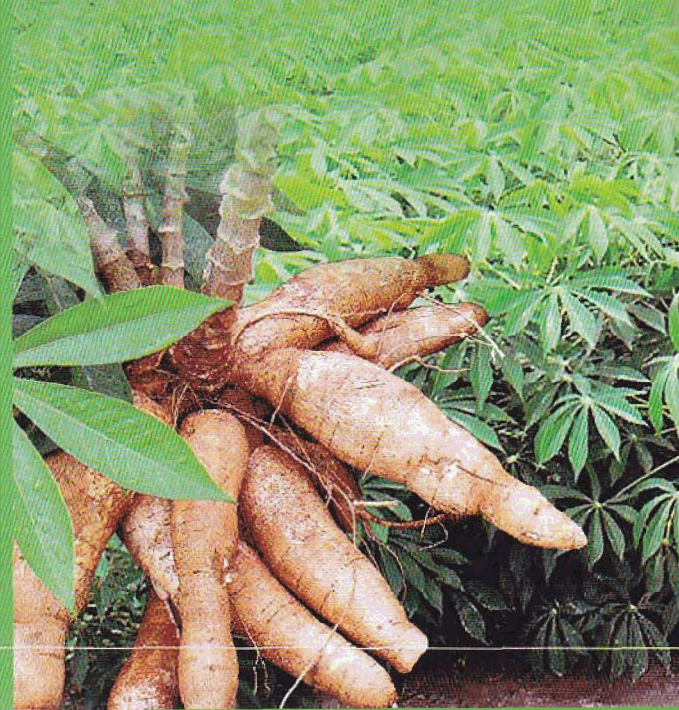
สำหรับผู้ถูกกระทำรุนแรง ผู้ที่ประสบปัญหาสามารถเข้าถึง บริการได้ง่ายและรวดเร็ว

ปี 2558 หน่วยงานของประเทศไทยได้รับรางวัล 2 หน่วยงาน ได้แก่ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราช วิทยาลัยการแพทย์ ผลงาน Holistic school in hospital Initiative ได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขา Promoting Whole Government Approaches in the Information Age “เด็กป่วยทุกคน ต้องได้เรียน” เป็นแนวคิดที่สถาบันสุขภาพ เด็กแห่งชาติมหาราชฯ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างสรรค์ศูนย์เรียนรู้ในโรงพยาบาล ให้เด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังได้เรียนรู้ ผลิตสื่อสำหรับเอ็ดดูเทนเมนท์รูปแบบ edutainment เป็นการพัฒนาการบริการจากการ เรียนรู้ข้างเตียงสู่การเรียนรู้อย่างเป็นระบบผ่านการใช้เทคโนโลยี การศึกษา

อีกหนึ่งหน่วยงาน คือ โรงพยาบาลขอนแก่น ผลงาน Fast-track Service for High-risk Pregnancies ได้รับรางวัล รองชนะเลิศ สาขา Promoting Gender Responsive Delivery of Public Services: การดูแลสตรีตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยง ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ มีความพร้อมในการช่วยเหลือ และแก้ไขอันตรายจากภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพราะหาก ไม่ได้รับการดูแลรักษาที่เหมาะสมแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพมารดา และ/หรือทารก เสี่ยงต่อความพิการและเสียชีวิต

วิชาการเกษตรสาบพิบ

ผลงานวิจัยที่สามารถเข้ารับการประเมินรับรางวัล Unit Nations Public Service Awards ได้ จะต้องเป็นผลงานที่ได้ รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ระดับดีเด่น จากสำนักงาน ก.พ. ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภทรางวัล ได้แก่ 1. รางวัลภาพรวมมาตรฐานการ บริการที่เป็นเลิศ 2. รางวัลบูรณาการการบริการที่เป็นเลิศ 3. รางวัล นวัตกรรมบริการที่เป็นเลิศ 4. รางวัลการพัฒนาการบริการที่ เป็นเลิศ 5. รางวัลพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่อง

ที่ผ่านมาผลงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตร ได้รับรางวัลบริการภาครัฐระดับดีเด่น 2 เรื่อง ได้แก่

1. กระบวนการในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง ได้รับรางวัลบูรณาการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดีเด่น ประจำปี 2555

กระบวนการในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง หรือสีควโมเดล เป็นการบูรณาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตมันสำปะหลัง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกร ร่วมกันแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู ระยะเวลาอย่างหนักช่วงปี 2551 - 2552 ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมทั้งยกระดับผลผลิตมันสำปะหลัง สร้างความยั่งยืนให้กับระบบการผลิตมันสำปะหลัง

แนวทางการดำเนินงานใช้หลักวิชาการในการควบคุมโรคฤดูการเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู จัดทำแปลงเรียนรู้ แนะนำการเลือกพันธุ์ การชุปพ่นพันธุ์ก่อนปลูก การจัดการน้ำ การจัดการดิน การจัดการปุ๋ย การอารักขาพืช การกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูด้วยชีววิธี

จากการบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงาน มีการประสานงานที่ดี ทำให้สามารถจัดการกับโรคฤดูการเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเวลาอันรวดเร็ว ผลผลิตมีคุณภาพและมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างน่าพอใจ

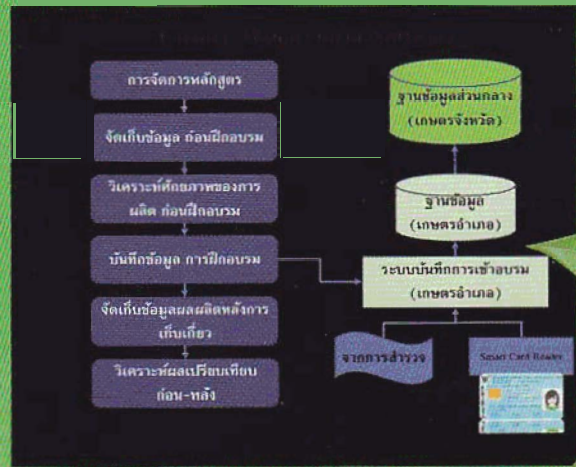
จากผลสำเร็จของสีควโมเดลศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครราชสีมา สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 นำโดย นายสุกิจ รัตนศรีวงษ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการผลิตพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้รายงานผลการดำเนินงานวิจัยมาตรฐานการให้บริการที่ผ่าน

ต่อเนื่องทุกปี ต่อสำนักงาน ก.พ.ร.ส่งผลให้ในปี 2558 ได้รับรางวัลพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่อง อีกหนึ่งรางวัล ในชื่อผลงาน การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร ด้วยกระบวนการ "สีควโมเดล" เป็นกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีส่วนสำคัญในการช่วยเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังและลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้จริง จึงเกิดการนำรูปแบบไปใช้เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมในจังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี และกำแพงเพชร

ในการติดตามประเมินผลของการดำเนินงานได้นำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูลเกษตรกรให้เป็นระบบมากขึ้น โดยได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกรในรูปแบบระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ประกอบด้วย

ระบบจัดเก็บฐานข้อมูลส่วนกลาง เป็นการจัดเก็บฐานข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร การผลิตรายแปลง ต้นทุนการผลิต และประวัติการเข้าอบรม และพัฒนาความรู้

- การพัฒนา Farmer Management Software เป็นศูนย์ข้อมูลพื้นฐานของมันสำปะหลัง งานวิจัยพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมันสำปะหลังให้แก่เกษตรกร ข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกร

ถ่ายทอดความรู้

- สถานที่ : แปลงเรียนรู้/แปลงต้นแบบ
- ช่วงเวลา : ปลูก ไล่ปุ๋ย และเก็บเกี่ยว
- เนื้อหา : สอดคล้องกับช่วงเวลา
- กลุ่มเป้าหมาย : ผู้ประกอบการ/เครือข่ายเกษตรกร

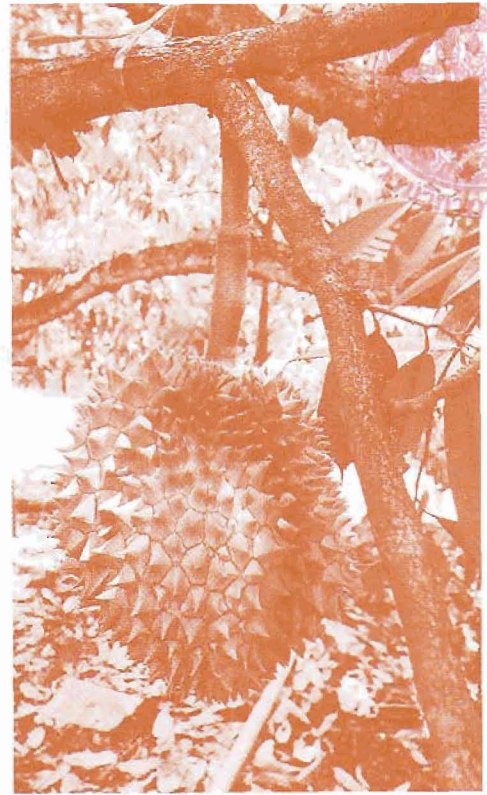
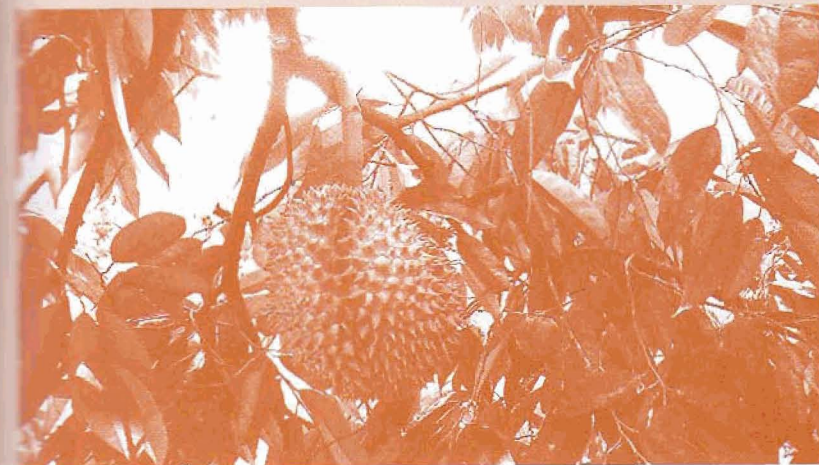
ทั้งสองงานวิจัยนี้เจ้าของผลงานและกลุ่มพัฒนาระบบบริหารราชการ ได้ดำเนินการส่งผลงานเข้ารับการประเมินเพื่อรับรางวัล United Nations Public Service Awards ในปีที่ผ่านมาแล้ว แม้จะยังไม่ถึงจุดมุ่งหมายที่วาดฝันไว้... แต่เราก็ได้สานฝัน ก้าวเข้าไปใกล้รางวัลระดับนานาชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ

น้องใหม่ก้าวสู่เวทีใหญ่

ล่าสุด สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ออกประกาศผลการพิจารณารางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติประจำปี 2558 ผลงานของกรมวิชาการเกษตรยังคงเข้ารับการรับรางวัลเช่นเคยสำหรับรางวัลระดับดีเด่น คือ ผลงานการจัดการความรู้สู่ทุเรียนคุณภาพชั้นเลิศได้รับรางวัลบูรณาการการบริการที่เป็นเลิศหลายปีที่ผ่านมาเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ ขาดทักษะในการจัดการสวนทุเรียน ส่งผลให้เกิดการระบาดของโรคแมลงอย่างรุนแรง ผลผลิตตกต่ำเนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาได้ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สถาบันวิจัยพืชสวน นำโดย นายธวัชชัย นิมกักรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ จึงได้ลงพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันทำงานเชิงบูรณาการ ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดกรมวิชาการเกษตร สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สภาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีศูนย์วิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียน

ทุกหน่วยงานต่างให้ความช่วยเหลือกันอย่างเต็มความสามารถ โดยยึดเกษตรกรเป็นเป้าหมาย ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างครบวงจร ช่วยให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ มีการดำเนินงานอย่างบูรณาการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่กำลังประสบปัญหา โดยนำนักวิชาการลงพื้นที่ ให้คำแนะนำ พร้อมนำเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพสูงของกรมวิชาการเกษตรมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่

จากการดำเนินงานทำให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียนสามารถบริหารจัดการสวนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังแนะนำวิธีการปลูก การดูแลรักษาให้กับเกษตรกรท่านอื่นได้ คุณภาพและปริมาณผลผลิตที่ได้นั้นมีผลดีเกินความคาดหวัง จนได้ชื่อว่าทุเรียนดี 4 ไร่ล้าน

ผลงานการจัดการความรู้สู่ทุเรียนคุณภาพชั้นเลิศจะได้รับรางวัล United Nations Public Service Awards หรือไม่นั้น คงจะต้องให้กำลังใจเจ้าของผลงานในการเตรียมความพร้อมเพื่อเสนอผลงานต่อคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ แล้วรอลุ้นการประกาศผลในปีหน้า

จุดเริ่มต้นที่ดีในการทำงานคือความตั้งใจและมุ่งมั่น ผลงานทุกชิ้นของกรมวิชาการเกษตรไม่ว่าจะได้รับรางวัลระดับใด หรือแม้ว่าไม่ได้รับรางวัลก็ตาม นักวิชาการทุกท่านล้วนทำด้วยความยินดีและเต็มใจในการพัฒนาการเกษตร แต่หากผลงานเหล่านี้จะเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับกรมวิชาการเกษตรในระดับประเทศหรือสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยในระดับนานาชาติ ก็ถือว่าเป็นผลตอบแทนต่อความตั้งใจ และเป็นขวัญกำลังใจให้สู้กับงานต่อไปในภายหน้า ... เราจะก้าวถึง

มะนาวพันธุ์พีจิตร 1 เป็นมะนาวที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ โดยการผสมระหว่างมะนาวแป้นรำไพเป็นพันธุ์แม่ และมะนาวน้ำหอมเป็นพันธุ์พ่อ จากการผสมทำให้ได้พันธุ์ลูกผสม 8 สายพันธุ์ จากนั้นคัดเหลือ 3 สายพันธุ์ นำไปทดสอบอีก 6 กระทั่งได้มะนาวพันธุ์พีจิตร 1 ที่มีคุณสมบัติโดดเด่นที่สุด

ลักษณะเด่นของมะนาวพันธุ์พีจิตร 1 คือ ต้านทานต่อโรคแคงเกอร์ได้มากกว่าพันธุ์อื่น ๆ และให้ปริมาณน้ำมะนาวมากถึง 4 - 5 มิลลิลิตรต่อมะนาว 100 กรัม ให้ผลผลิตเร็ว ระยะการเก็บเกี่ยวสั้น

การปลูกมะนาวพันธุ์พีจิตร 1 ให้ออกผลผลิตในฤดูแล้งได้นั้นจะต้องปลูกในวงบ่อซีเมนต์ ล้อยางรถยนต์ โถง หรือภาชนะอื่นที่สามารถปิดกั้นภาชนะได้ เนื่องจากจำเป็นต้องจำกัดการหาอาหารแบบอิสระของระบบราก ไมเช่นนั้นจะทำให้การบังคับต้นออกดอกเป็นไปได้ยาก

การบำรุงรักษาต้นมะนาวหลังปลูกต้องให้น้ำทุกวัน ใส่ปุ๋ยตามปกติ แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงที่ฝนตกชุกต้องหยุดให้น้ำ และใช้พลาสติกคลุมปากบ่อ เพื่อป้องกันน้ำฝนลงดิน เมื่อพ้นช่วงฝนตกชุกแล้วให้สังเกตว่าถ้าใบมะนาวเริ่มม้วนและร่วงจึงเปิดพลาสติกคลุมปากบ่อไว้ออก จากนั้นให้น้ำและปุ๋ยได้ตามปกติ

มะนาวพันธุ์พีจิตร 1

มะนาวพันธุ์ที่กำลังเป็นที่นิยมของเกษตรกร คือ มะนาวพันธุ์พีจิตร 1 เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพ ต้านทานโรคแคงเกอร์ ผลสวย ปริมาณน้ำมาก กิ่งยวบให้ผลผลิตมากในช่วงฤดูแล้งอีกด้วย จึงทำให้มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมากขึ้นเรื่อย ๆ

นายณรงค์ แดงเปี่ยม นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพีจิตร กล่าวว่า ทางศูนย์ฯ ได้รวบรวมมะนาวไว้กว่า 40 สายพันธุ์ เพื่อใช้สำหรับการพัฒนาปรับปรุงสายพันธุ์มะนาวของกรมวิชาการเกษตร

แม้ว่ามะนาวพันธุ์พีจิตร 1 จะเป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพมากที่สุดในขณะนี้ แต่ยังมีข้อเสียคือ มีเมล็ดมากถึง 20 - 30 เมล็ดต่อผล คุณณรงค์ จึงได้พัฒนาต่อขยายงานวิจัยจนกระทั่งได้มะนาวพันธุ์พีจิตร 1 พันธุ์ใหม่ที่มีเมล็ดเพียง 5 เมล็ดต่อผล ซึ่งกำลังดำเนินการขอรับการรับรองเป็นพันธุ์แนะนำจากกรมวิชาการเกษตร หากได้รับการรับรองแล้วจะสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรได้ต่อไป

คุณณรงค์ ได้แนะนำว่าเกษตรกรที่สนใจจะปลูกมะนาวพันธุ์พีจิตร 1 เป็นอาชีพ ควรเริ่มที่การหาข้อมูล ทดลองปลูก รวมทั้งพิจารณาเรื่องปริมาณน้ำว่ามีน้ำเพียงพอหรือไม่ ต้องเข้าใจระบบตลาดมะนาว ช่วงไหนราคาสูง ช่วงไหนราคาต่ำต้องศึกษาไว้ด้วย และหากสนใจที่จะศึกษาเรื่องการปลูกมะนาวสามารถเข้าไปได้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพีจิตร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 กรมวิชาการเกษตร

แบบฉบับฉบับฉบับ : บรรณาธิการ
E-mail: haripoonchai@hotmail.com

ผลไม้ ข่าวใหม่ การวิจัยและพัฒนาการเกษตร

- วัตถุประสงค์ ❖ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมวิชาการเกษตร
 - ❖ เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับนักวิจัยกับผู้บริหาร นักวิจัยกับนักวิจัย และนักวิจัยกับผู้สนใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
 - ❖ เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะเป็นตัวอย่างหรือเป็นพื้นฐานการวิจัยขั้นสูงต่อไป
- ที่ปรึกษา : อนันต์ สุวรรณรัตน์ วิไลวรรณ พรหมคำ พรหมนีย์ วิชชาชู

บรรณาธิการ : ประภาส ทรงหงษา
 กองบรรณาธิการ : อังคณา สุวรรณกุล อุดมพร สุพศุทธิ์ พนารัตน เสรีทิภูล จินตน์กานต์ งามสุทธา
 ช่างภาพ : กัญญาณัฐ ใสแดง
 บันทึกข้อมูล : ธวัชชัย สุวรรณพงศ์ อาภรณ์ ต่ายทรัพย์
 จัดส่ง : จารุวรรณ สุกเอี่ยม
 สำนักงาน : กรมวิชาการเกษตร ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
 โทรศัพท์ : 0-2561-2825, 0-2940-6864 โทรสาร : 0-2579-4406
 พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์ โทรศัพท์ : 0-2282-6033-4
 www.aroonkampim.co.th